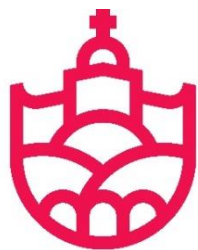

FRÝDEK ≈ MÍSTEK

Frenštát pod
Radhoštěm

Obec Čeladná

www.komo.cz

Lašský dostavník

Ročník.....16

Rok.....2026

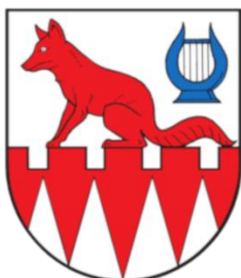
1
Jaro

Obec Baška

Obec Dobrá

Obec Hukvaldy

**OBEC
OSTRAVICE**

Obec Krmelín

Obec Metýlovice

Město Paskov

Obec Raškovice

Obec Stará Ves nad Ondřejnicí

SENÁT

PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

Děkujeme za příspěvek a podporu paní senátorce
RNDr. Heleně Pešatové.

www.beskydskalikerka.cz

Otevírací doba:

Pondělí – pátek	15.30 – 22.00
Sobota	14.00 – 23.00
Neděle	14.00 – 22.00

KAPITOLA
| KNIHKUPECTVÍ |

Obsah

Obrázek na obálce (kostel sv. Jiří v Brušperku)
nakreslil Boris Zvada.

Úvodník (Z. V. Krulikovský)	3
Co se stalo, přihodilo (Z. V. Krulikovský)	4
Odešel Radek Žvak (Z. V. Krulikovský).....	12
Pout' životem (R. Žvak).....	13
Silvestr 2025 v pravé poledne na Čupku (D. Zápalková).....	14
Odešla fotbalová legenda - J. Marchevský (Z. V. Krulikovský)	16
Hodoňovický masopust na Valentýna (D. Zápalková).....	18
Čas pádí, Na samém konci (D. Zápalková)	19
Fotodokumentace	20
Osobnosti Velkého Lašska - Ing. D. Šplíchal (A. Krulikovská)	22
Významná jubilea Leoše Janáčka (A. Kačmařík).....	28
O Oldřichu Štěpánovi (P. Žížka)	30
Stahování dřeva (F. Pituchová)	32
100 let od narození Ivo Žídka (Z. V. Krulikovský).....	33
Na horu Radhošť, v Moravě (F. Palacký).....	34
Pozvánka na "Lašsko-valašské setkání u Radegasta"	35
Pozvánka na festival "Poodří Františka Lýska"	36
Kalendario jaro 2026	37

Úvodník

Vážení čtenáři,
meteorologické jaro již máme u nás ve vší kráse. Rána jsou ještě studená, ale sluníčko brzy vzduch oteplí. Zima po delší době byla pořádná, sních dlouho držel, vždyť také 2. února bylo ráno 9 stupňů pod nulou. A staré přísloví praví: „**Dyž na Hromnice mrzně, medvid' brloch rozhaza!**“ Akce venku nám, co se týče počasí, vyšly (až na déšť 22. 2.), ale jinak bylo „fajně“. To slunko a ranní mrazíky mi připomínají rok 2020. Od začátku března bylo stejné počasí jako letos, jaro pak bylo nádherné. Byla epidemie covidu, chodil jsem 2x denně na dlouhé vycházky se svým psem do přírody. Na sv. Jiřího opravdu vylézali hadi, štíři, vše bylo už tehdy v plném květu. Doufejme, že i letos...

Jarní vydání Lašského dostavníku je v tradiční podobě – události končící zimy, historie regionu, příspěvky v nářečí (básničky i troška humoru), rozhovory s významnými osobnostmi aj. Co nás na jaře čeká, to se dozvíte v kalendáriu. Lašský dostavník vychází v plném rozsahu i nákladu. Už také přispěla většina dárců. Opět moc všem děkujeme za přízeň a podporu.

Na koho se dostavník nedostane – může si ho stáhnout z našich webových stránek **www.lassko.eu**.

Na nich a také na **Facebooku či Instagramu Království lašské**, bývá upřesnění našich kulturních i turistických akcí.

Zdeněk Vilém Krulikovský

Lašský dostavník

vychází čtvrtletně – vydává kulturně vlastivědný spolek Království lašské. Každý autor odpovídá za obsah svého příspěvku. Redakční rada si vyhrazuje právo na výběr a krácení zaslaných prací. Posílejte je e-mailem v elektronické podobě, formát MS Word, písmo Times New Roman, velikost písma - 11 bodů, odstavec - tři úhozy zleva, bez mezer mezi odstavci: lasskykral@centrum.cz

Příspěvky do jarního čísla posílejte nejpozději do konce května 2026!

Redakce: Zdeněk Vilém Krulikovský, Mgr. Radana Šatánková, Dajana Zápalková, Boris Zvada.

Technická spolupráce: Bc. Michaela Mikeira Krulikovská

Co se stalo, přihodilo

17. listopadu 2025 zemřel ve věku 91 let čestný člen Království lašského Radek Žvak, zpěvák, herec, muzikant, básník (viz str. 15).

16. prosince (úterý): Tradiční předvánoční setkání U Čendy.

Jako každý rok, tak i letos se sešli Lachové a Lašky k předvánočnímu setkání – opět v Hostinci U Čendy v Hodoňovicích. Naši olympionici se tentokrát ze zdravotních omluvili, tak jako někteří nejstarší čestní členové Království, bohužel i podzimní oslavenec Ing. Dalibor Šplíchal, který v listopadu oslavil devadesátku. Osmdesátník herec a režisér Miloslav Čížek však dorazil, tak jsme mu mohli v klidu popřát. Účast byla i tak velmi dobrá, dostavil se i profesor Jan Hališka, výtvarník Antonín Kačmařík a jiní hosté. Nálada byla jako vždy výtečná, zpívaly se lašské koledy i veselé písničky z regionu.

Oslavenec Miloš v zajetí gratulantek, foto M. Fajkus

Muziko hraj, foto M. Fajkus

Kalendario jaro 2026

6. dubna (pondělí):	Pomlázková zábava v Hostinci U Čendy – od 19 hodin.
10. dubna (pátek):	Retro zábava, KD Baška – od 19 hodin.
19. dubna (neděle):	4. vlastivědný výšlap (bude upřesněno).
30. dubna (čtvrtek):	Pálení čarodějnic u přehrady v Bašce.
1. května (pátek):	Laško-valašské setkání na Radhošti u Radegasta (viz str. 35).
8. května (pátek):	5. vlastivědný výšlap (bude upřesněno).
8. a 9. května (pátek, sobota):	Mezinárodní festival pěveckých sborů Baška 2026 – kostel sv. Václava, KD Baška.
16. května (sobota):	Okolo Bašky cestička a country festival, přehrada Baška, start v 9 hodin.
23. května (sobota):	Baška Bašce – Den Obce Baška, fotbalové hřiště Kunčičky u Bašky.
30. května (sobota):	Den vína v Bořeticích.
31. května (neděle):	Dětský den v zahradě Hostince U Čendy v Hodoňovicích.
4. června si připomínáme 100 let od narození významného pěvce Ivo Žídka (viz str. 33).	
6. června (sobota):	6. vlastivědný výšlap (bude upřesněno).

Festival „Poodří Františka Lýska“ – 21. ročník 2026

18.4.2026	Pochod krajem Jistebnických zpěváků (15. ročník)
24.4.2026	Ostrava-Proskovice
	Zahájení festivalu před základní školou - 9.00 hodin
	Koncert dechová hudby Proskovjanka
	Koncert v tělocvičně ZŠ – 10.00 hodin
	Dětský pěvecký sbor Proskovjáček, ZŠ Proskovice
	Dětský pěvecký sbor Sluničko, ZŠ Rovniny, Hlučín
	Dětský folklorní soubor Valášek, Kozlovice
30.5.2025	Jistebník
	Zahájení u sousoší Jistebnických zpěváků , 14.15 hodin
	Flétnový soubor ZUŠ Studénka, pobočka Jistebník
	Koncert dechové hudby Jistebnická 13
	Koncert v sále Kulturního domu – 15 hodin
	Dětský pěvecký sbor Valentýnek, Příbor
	Dětský folklorní soubor Hlubinka, Ostrava
	Ženský pěvecký sbor Cantus Venuste, Kopřivnice
	Komorní smíšený sbor Nyklband, Frenštát pod Radhoštěm
22.5.2026	Stará Ves nad Ondřejnicí, Staroveské zámecké arkády
	Nádvoří staroveského zámku, 18.00 hodin
	Dětský pěvecký sbor Štývarčata, Trinec
	Dětský pěvecký sbor Vrabčáci, ZŠ Matiční, Ostrava
	Ženský pěvecký sbor Teatet, Řepiště
	Mužský pěvecký sbor Vítkovice, Ostrava-Vítkovice
23.5.2026	Stará Ves nad Ondřejnicí, Staroveské obecní slavnosti
	Zahájení před zámkem – 11.00 hodin
	Koncert dechové hudby Petřvaldanka
	Jízda kole obila, slavnostní objezd veškerých hranic staroveských
	Zámecký park – 14 hodin
	Vystoupení žáků MŠ a ZŠ Stará Ves nad Ondřejnicí
	Dětský folklorní soubor Malá Ondřejnica, Stará Ves nad Ondřejnicí
	Cimbálová muzika Ancyfor, Cimbálová muzika Ondřejnica
	LSPT Ondřejnica, Stará Ves nad Ondřejnicí
	Muzička Písklata, Cimbálová muzika Ondřejnica Junior
19.6.2026	Stará Ves nad Ondřejnicí, Folklorní večer na zámku
	Nádvoří staroveského zámku – 18.00 hodin
	LSPT Ondřejnica, Stará Ves nad Ondřejnicí
	Cimbálová muzika Ondřejnica
	Soubor lidových písní a tanců Hlubina, Ostrava
	Zahraniční soubor, host MFF Frýdek-Místek
5.6.2026	Proskovice – 10.00 hodin
	Zpívání u kapličky v Proskovicích – 2. ročník
	Bližší informace o festivalu najdete na www.festival-poodri.cz

20. ročník se koná s finanční podporou Moravskoslezského kraje, pořádajících obcí a sponzorů.

22. prosince (pondělí): Adventní městečko na Náměstí svobody v Místku.

Letos poprvé vystoupila Lašská skupina Gigula na náměstí v Místku se svým pořadem adventních písniček, koled a také říkánek „Vanoce, vanoce, skorem-li buděť“. Náměstí se v 16 hodin po prvních tónech rychle zaplnilo, program se velmi líbil, atmosféra byla vynikající. Na závěr pozval lašský král přítomné k silvestrovskému výplazu na Metylovický Čupek, náměstím pak zazněla lašská hymna „Hola, Laši“ – za mohutné podpory celého náměstí...

Gigula na Adventním městečku, foto L. Krulíkovský

Vít Pavlíček a Milan Zbořil, foto M. Fajkus

31. prosince (čtvrtek): Silvestrovský výplaz na lašský Říp.

Počasi přálo, lidu se vyplazilo hromada... a na lašský Říp přišla s manželem a dcerkou i naše zpěvačka Hanka Jamrozová, která nás poprvé na silvestrovském podiu posílila svým hlasem (dále viz str. 14, 15).

Lašský lid na Čupku, foto H. Studnická

13. ledna (úterý): „Zpívejte, lidičky“ ve Staré Vsi n. O.

Senioři ze Staré vsi n. O. si na svou novoroční besedu pozvali do „Hasičárny“ soubor Gigula – v čele s lašským králem v pořadí „Zpívejte, lidičky“ – písničky, dueta, kuplety a humorné scénky z českých lidových operet. Jaké nastalo pro umělce milé překvapení, když hned od prvních zpěvů doprovázel sólisty početný sbor přítomných posluchačů. Ženy i muži (a nejen senioři!) zpívali s sebou z plných plic, téměř všichni perfektně ovládali texty! Byl to hřejivý pocit, že „ta naše písnička česká“ stále ještě žije. Po skončení účinkující zastavovali odcházející diváci, jeden dříve narozený pan (sám zdatný pěvec) zvolal: „Bylo to super, to tu ještě nebylo!“

Zpívejte lidičky ve Staré vsi, foto B. Bičanovská

Království lašské z.s.

si Vás dovoluje pozvat

**v pátek 1. května 2026 ve 11.30 hodin na
"Lašsko-valašské setkání u Radegasta"**

Družina lašského krále vyšlápne v 10 hodin z Pusteven vzhůru k Radegastovi. Tam, dle prastarého zvyku, vzdáme hold příchodu pasteveckého roku. Slavit budeme zpěvem, Radegastem a jinými dobrotami...

**Ve 14 hodin vypukne v restauraci Lanovka na Pustevnách
Prvomájová veselice s lašským králem
a jeho Odualajne bandem!**

„Laši-Valaši jedna rodina, cele Bezkydy su naša otčina!“

NA HORU RADHOŠŤ, V MORAVĚ

(úryvek)

Přestali valných kouřit obětí
rodové hostinští; více ni zvučně
»Radogosti!« háj svěcený nevolá;
věčně oněmělť i chrám i kněz.

Přece tajemství věrně ti chová
starožitný dub; a do srdce potomkům;
při utichlém slavněji kůru lesův,
sílu věje otcův zesnulých.

Díky ti, outlých mého jara snův
ty důvěrný tvorce! Plnou k tobě chvátá
duše má radostí; dej, Vznešený,
žítí mi ve stínu svatosti Tvé!

Tu z pramenův já čerpali živých
chci slovanskou sílu: a skály Olympské,
ožijíc, roznášeti divně budou
hlaholy slovanské lyry mé.

František Palacký

1818

*26. května 2026 si připomínáme 150 let od úmrtí Otce národa
Františka Palackého, rodáka z lašských Hodslavic.*

18. ledna (neděle): 1. vlastivědný výšlap – Z Frýdku do Pržna.

Za příjemného zimního dopoledne jsme krátce po desáté hodině vyšlapli od vlakového nádraží ve Frýdku k řece Ostravici, přešli lávku na levý břeh a pokračovali proti proudu k Bašce, prošli Kunčičkami, pak přes most na druhý břeh. Krásnou zimní přírodou jsme kráčeli k Pržnu, dále kolem mlýnských náhonů až za obec k hospůdce Na hřišti. Tam jsme se někteří posilnili výbornou pizzou. Obcí jsme prošli kolem náhonu u bývalého mlýna (dnes Mališova pila) ke kostelu Neposkvrněného početí Panny Marie, pak k nádraží ČD, vlakem zpět do FM.

Start výšlapu ve FM, foto A. Glac

Porada u staroměstské lávky, foto A. Glac

1. února zemřel ve věku 74 let Jozef Marchevský, fotbalová legenda frýdecko-místecké i ostravské kopané (viz článek str. 16).

7. února (sobota): Folklorní bál „po sousedsku“ v Paskově.

Již po dvanácté se sjeli do Paskova tanečníci, zpěváci, muzikanti a také milovníci folkloru na oblíbeném bálu. V 19 hodin jako první vystoupila Gigula – družina lašského krále s písničkami z laško-ostravského regionu, po nich zahrála a zazpívala muzika Paskovjan. Pak byl bál oficiálně zahájen lašskou hymnou, slova se ujal král Zdeňka Viluš I. (pan starosta Petr Baďura bohužel ochořel), byla vylosována cena Krále lašského i starosty obce – a veselí v režii manželů Švachových mohlo začít...

Gigula zahajuje, foto T. Polách

Bál začíná, v čele manželé Švachovi, foto T. Polách

100 let od narození Ivo Žídka

4. června si připomínáme stého výročí narození jednoho z nejvýznamnějších českých pěvců – tenoristy Ivo Žídka. Narodil se v Kravařích ve Slezsku do učitelské rodiny. Otec Josef Židek byl z Ostravy, matka Ida Žídková – rozená Hladná se narodila v Brušperku.

Ivo vystudoval gymnázium v Ostravě, uvažoval o výtvarném studiu, avšak od roku 1944 až 49 intenzivně studoval zpěv u profesora Rudolfa Vaška v Ostravě. Tam také již v roce 1945 zpíval sólově v opeře, v roce 1947 hostoval v opeře Národního divadla v Praze, od roku 1948 pak byl v ND angažován – kde zpíval až do roku 1991! Poslední dva roky byl i jeho ředitelem. Během své úspěšné kariéry vytvořil velkou řadu hlavních rolí – v českých i světových operách, zpíval v Berlíně, ve Vídni, v Anglii, Holandsku, v Itálii a v jiných místech Evropy, také v Argentině i v USA. Byl vynikajícím interpretem Bedřicha Smetany (Jeník v Prodané nevěstě), Antonína Dvořáka (princ v Rusalce) a Leoše Janáčka (Števa, později i Laco v opeře Její Pastorkyňa). Dostal celou řadu státních ocenění – doma i ve světě. Nazpíval spoustu nahrávek nejen u nás, ale i v zahraničí. Díky rozhlasu i gramodeskám jsem mohl poslouchat jeho krásný zpěv i doma. Byl to v časech mých studií můj největší pěvecký vzor.

Na svou domovinu nezapomínal, často vystupoval koncertně i v Místku. V Národním domě bývaly v šedesátých letech krásné koncerty v provedení umělců pražského Národního divadla, které jsem jako student sólového zpěvu snad všechny absolvoval. Osobně jsem se s Ivo Žídkem setkal jen jednou, právě v místeckém Národním domě. Šel jsem na koncert s jedním mým spolužákem, avšak bylo vyprodáno, navíc vstupné bylo poněkud vysoké. Kamarád se nerozpakoval a vyrazil směle k šatně, kde se pěvec připravoval. Zrovna vyšel z šatny, uctivě jsme ho pozdravili a on spustil: „Mistře, dva chudí studenti z ostravské konzervatoře, nadějní adepti sólového zpěvu, by rádi navštívili váš koncert, avšak je vyprodáno, navíc jsme poněkud nesolventní...“ Ivo Židek se usmál a pravil: „Pojďte, chlapi, nějak to uděláme“, a vedl nás k pokladně, kde nám zařídil dva prominentní přístavky, pochopitelně zdarma...

Zdeněk Vilém Krulíkovský

At' Tě dobré vínko ještě dlouho udržuje v kondici, pohodě a slouží Ti zdraví!

Jeho strýc Jan

Bratranec Pavel Žižka

Stahovani dřeva

Uzkostny pohled, jak by ni,
hlyboka rokla před nimi,
staletí sebu nėsě
tu těžku dřinu v lesě.

Vijo, curyk, heta, čihy!
Sjet' třeba škarpy, břehy,
napjate svaly, v očach strach...
Zedřeni koně na horach.

Hoj, hoj, koničky pomaly.
A včil zabertě: Vjío vraz!
Poslední klot je zdolany,
z roboty odpočat' už je čas.

Františka Pituchová – Pozbirane po našimu

14. února (sobota): Masopust v Hodoňovicích. (viz článek str. 18)
Masopustního veselí se už tradičně zúčastnil i lašský král Zdeňka Viluš I. s několika členy své družiny, cestou posilovali nejen svá břicha, ale i zpěvem Víta Pavlíčka s akordeonem (dále viz článek na str. 18)

Před startem, foto H. Studnická

Lašský král se starostou Ing. T. Břežkem, foto H. Studnická

20. února se dožila 90 let MUDr. Ševčíková. Dětská lékařka, folkloristka, roduvěrná Laška, rodačka ze slovenské Nové Bystrice. (viz článek – rozhovor Lašský dostavník č. 1, r. 2021)

22. února (neděle): 2. vlastivědný výšlap: XXXV. Lašská polární expedice na Andreas Hill.

Počasí tentokrát chrabrým lašským polárníkům nepřálo. Radary věstily déšť, přesto 14 borců (+ dva psi), po slavnostním startu u hotelu Yura v Čeladné, vyrazilo vzhůru. Než však dorazili k nádraží, spustil avizovaný déšť. Ukryli se tam, ale když pršelo stále víc, zavelel král do nádražní hospůdky... Po půldruhé hodině déšť ustal, tak přece jen vyšlápli k Ondřejníku. Avšak po krátké době opět ovládl krajinu déšť, tak velitel zavelel k „obchvatu“ – zahnuhli jsme doprava na cyklostezku směr Pstruží – Frýdlant. Cestou stále poprchávalo, tak jsme na Andreas Hill koukali tentokrát jen od spodu... (poprvé v historii vrchol nebyl dobyt).

Start polární expedice, foto V. Luska

Směr polár! Vyšlápli jsme, foto J. Bužek

Jejich Felda jim sloužila ke spokojenosti plných 36 roků, ale již po jejím pořízení jim mnozí to krásné auto záviděli. Při součtu všech ujetých kilometrů s ním objeli 4x kolem zeměkoule. Za to auto tehdy zaplatili 44 000,-Kč, přičemž měsíční plat měl 1350,-Kč.

Děti jim postupně dorůstaly, odešly studovat, a tak po různých jednáních se mu podařilo zakoupit kousek políčka na zahradu. Po úpravách terénu tam pak s rodinou a kamarády postavil domeček. Celé vnitřní vybavení a nábytek si vyrobil v panelákovém sklepě sám a po Vánocích významného roku 1989 byla provedena kolaudace.

Ze začátku tam pěstoval množství všelijakých plodin, včetně brambor, zeleniny a květin, postupně však sortiment omezil na mrkev, petržel, cibuli, pažitku, rajčata, jahody a velké fazole. K tomu ještě nějaké ozdobné keříky, květiny, ale samozřejmě i ovocné stromy: jabloně, hrušeň, třešeň.

S velkým zájmem se věnoval zahradě a jejímu ošetřování jako důchodce každý den.

Velkou výhodou bylo zavedení elektřiny a zhotovení studny. Ta zajišťovala dostatek vody na zalévání i ve velmi suchých obdobích.

To, k čemu v životě dochází, je rozloučení se s potěšením, ale i pak pokračovat dál.

Jeho syn Pavel se rozhodl, že si postaví vlastní bydlení, a proto domeček se zahradou prodal. Za získané peníze koupil pozemek na stavbu a svůj záměr dokončil nastěhováním do postaveného domu před Vánocemi v roce 2008. Od té doby tam bydlí a má dokončeny všechny terénní úpravy, včetně výsadby ovocných stromů a dokonce i malé vinice – je to na Myslíku.

Tatínek mu tam dodal nějaké zahradní doplňky jako zvoníčku, stylovou studnu a vozík na kytky. To vše vyrobil ve své garáži a povedlo se mu to náramně.

Baví se nejen tím, ale též hodně fotí, opravuje známým různé domácí elektro přístroje, naučil se též ovládat počítač, internet i ostatní věci kolem toho. Po večerech hodně čte – historické, poučné, též sem tam nějakou oddechovou detektivku, ale hlavně jeho oblíbené cestopisy. Tím si alespoň nyní nahrazuje své sny a plány z mládí, kdy chtěl být námořníkem. Za rok přečte až 120 knih!

O tom, že byl utopený, píše na jiném místě - následky toho nese po celý svůj další život, ale snad se to navenek moc neprojevuje.

Jeho profesi elektro převzal a pokračuje v ní nejen jeho syn Pavel, ale i dva vnuci Lukáš a Honza, tak jako on sám převzal štafetu po strýci Janovi, který ovšem padl hned na začátku první světové války.

Jejich druhý syn - dvojče Petr - zemřel tragicky při opravě nákladního automobilu v roce 2006.

O Oldřichu Štěpánovi

(pokračování z léta 2025)

Píše bratranec Pavel Žižka

Během vojenské služby se od spolubojovníka přiučil různým trikům a v civilu si pak pořídil potřebné nástroje. Svá „kouzla“ pak předváděl při různých příležitostech a nějaká ta překvapení nosil vždy po kapsách s sebou. Byl znám v okolních vesnicích a ještě dnes si na něho mnozí vzpomínají jako na čaroděje Marineli.

Po odchodu z Vlčovic, kdy se oženil, měli do dvou let tři děti. V létě roku 1963, kdy čekali narození dalšího potomka, se s manželkou rozhodli poříditi si místo motocyklu JaWa, na němž při cestách vždy zmokli, nějaké auto. S tím ovšem byl v té době problém. Aut bylo vůbec málo, nová byla na poukazy jen pro vyvolené, takže volně se prodávaly jen Felicie. A tu se jim podařilo sehnat až ve Slavičíně. Za měsíc nato se jim narodili, místo jednoho dítěte, hned dva kluci najednou.

Překvapení, ale i radost byly veliké, ale to domů přivezené auto se jim potom opravdu moc hodilo.

Pořídili si družstevní byt a s dětmi pak cestovali po celé republice. Navštěvovali hrady a zámky pochodovali po horách. Tu nejdelší cestu vykonali do Maďarska k Balatonu až na jeho dolní konec, kde se utábořili. Při zpáteční cestě se ještě zastavili v Budapešti.

cestování s dětmi

prodej veterána

10. března (úterý): Křest básnické sbírky Dajány Zápalkové.

V Knihovně Baška proběhl v 17 hodin křest básnické sbírky „V krámku života“ – výběr z básní z let 2022–2025 (ukázka str. 19).

Dajana Zápalková, foto H. Studnická

15. března (neděle): 3. vlastivědný výšlap: Pržno – Janovice – Bystřé – Pržno.

Pržno u kostela, foto V. Šatánková

Odešel Radek Žvak

Až koncem minulého roku jsme se dověděli smutnou novinu, že dne 17. listopadu 2025 zemřel ve věku 91 let herec, muzikant, zpěvák, literát a také výtvarník, čestný člen Království lašského Radek Žvak.

Radek (v rodném listu zapsán jako Radislav) se narodil 15. března 1934 v Horních Bludovicích, své dětství však prožíval v Komorní Lhotce, kde jeho otec provozoval kadeřnictví. Vyučil se v oboru kadeřník-divadelní vlásenkář, pak vystudoval Střední osvětovou školu, soukromě se učil sólovému zpěvu a hře na housle, pracoval v různých kulturních zařízeních, až se pak dal na dráhu profesionálního herce a zpěváka. Byl v angažmá ve Slezském divadle v Opavě, v Krušnohorském divadle v Teplicích, v Těšínském divadle, a nakonec zakotvil v Praze v Hudebním divadle v Karlíně. Uplatňoval úspěšně svůj komický talent především v operetách, nezapomenutelný byl jeho vrchní eunuch v Lehárově Zemi úsměvů, sestra fortnýřka v Hervého Mamzelle Nitouche, či potulný muzikant Púro v maďarském muzikálu Červená karavana, kde také předvedl své umění ve hře na housle.

S Radkem jsem se potkal v roce 1975 v teplickém divadle. Jako rodilí Laši jsme se hned dali dohromady, chodili jsme na výslapy po okolí, vystupovali nejen na divadelních prknech, ale i na koncertech a estrádách. Byl to výborný kamarád, jak se říká čistá duše, ryzího srdce, proto jsme mu začali říkat „Púro“, což v překladu znamená ryzí, čistý. Naše cesty se později rozešly – on do Těšínského divadla, já do Olomouce... V kontaktu jsme však zůstali po celý život, zejména pak, když odešel na zasloužilý odpočinek po svém působení v karlínském divadle. V Praze se usadil natrvalo, oprášil svého koníčka z mládí a pustil se intenzivně do tvorby poezie. Ačkoliv říkal, že není básníkem, získal za své verše několik významných ocenění.

Stále však tíhnul k rodnému kraji v Pobeskydí, k milovanému slezskému Lašsku. Posílal naší redakci své verše ze sbírky „Prosté rýmováčky – kritikům navzdory“ z roku 2010, a také z další sbírky z roku 2013 „Rýmožvačky“. Jeho básničky poetické i satirické pravidelně nacházely místo v Lašském dostavníku. Velká obdivovatelka, zejména jeho satirických veršů, byla básnířka paní Olga Tlučková.

Každého čtvrt roku jsem mu poštou posílal do Radotína, kde bydlel v domě seniorů, Lašský dostavník. Vždy za něj telefonicky poděkoval, pokaždé zdůrazňoval, že ho dává čist i dalším krajanům, kteří našemu Království velmi fandili. Naposledy jsem dostavník zasílal v prosinci loňského roku, avšak zásilka se mi vrátila zpět. Přepadla mě myšlenka, že Radek už není mezi námi. Požádal jsem telefonicky našeho společného kolegu Vlastimila Maříka, aby zkusil zjistit něco více. Ten mi pak záhy sdělil, že Radek 17. listopadu navždy opustil tento svět... Jeho duch je však v básničkách s námi na pořád.

Zdeněk Vilém Krulíkovský

Další etapou jeho rodného domu bylo zřízení Síně slávy s galerií fotoportrétů od jeho mládí k zralému stáří pořízené světově uznávanými fotografy, včetně autentické busty brněnského sochaře Emila Hlavici z r. 1927, instalované na štramberském Kotouči – Národním sadu v gloriety s výhledem na toto malebné městečko, lašský betlém, kde měl hodně přátel z celé republiky a kam s oblibou rád jezdíval z blízkých Hukvald.

Třetí úprava rodného domu (roku 2025–2026) je předzvěstí velkolepých připomenutí mistrova úmrtí 12. srpna 1928, kdy jeho historická pamětní deska bude vévodit novému vstupu do této památné budovy s odkazem Janáčkových vlastních slov: „Bude šťasten, žehnán a léta, staletí živ, kdo ve své tvorbě bude mít přízvuk krve, z níž vzešel ...“.

Ještě několik připomenutí obloukem času k aktuálnímu dnešku
r. 2025–2026:

- 120 let od narození Ondry Lysohorského pořadem PROMETHEUS Z LYSEJ HORY ve Frýdeckém zámku Muzea Beskyd, v doprovodu Lašské umělecké společnosti Gigula, lašského krále, Mgr. Miloslava Čížka a Mgr. Radany Šatánkové.
- 80tiny lašského krále Zdeňka Viluše Krulíkovského a dar lašskému králi obraz Hukvaldy od akademického malíře Antonína Kroče, jenž 15. listopadu 2025 zemřel. Radek Bubeníček v časopise DENÍK 21. 11. 2025 napsal o něm zasvěcený životopis.
- Antonín Kroča stihl namalovat portrét Lašského krále, jenž čeká na vyzvednutí In memoriam z jeho ateliéru na Hukvaldech – Sklenově.
- Výstava Inspirace Janáčkovým krajem, která uzavřela další etapu úprav v Janáčkově rodném domě.
- Třetí etapa zahrnuje přípravy k připomenutí 100. výročí úmrtí Leoše Janáčka v r. 1928, včetně pohodlného vstupu do budovy pod historickou pamětní deskou, viz. obraz Ivo Nováka.

Prameny:

PhDr. Petr Hošna, Tři desetiletí Janáčkovy hudebního Lašska, 1980

František Kožík, Po zarostlém chodníčku, 1983

Milan Palák, ... nejkrásnější místo republiky ..., 1998

Lašský dostavník, LÉTO, PODZIM, ZIMA 2025–2026

Mgr. Miloslav Čížek, Herec, režisér, pedagog, dabér, Lašský dostavník 4 ZIMA

Ivo Novák, Výstava výtvarných prací Inspirace Janáčkovým krajem, 2025 v Janáčkově rodném domě – TIC Hukvaldy.

Antonín Kačmařík

Významná jubilea Leoše Janáčka

Janáček při slavnostním odhalení jeho pamětní desky na svém rodném domě 11. července 1926, tehdy již stará škola, šel středem obecnostva a šeptem řekl „Takhle se vítá president, a ne takový Lach, jako jsem já“.

Celkový výraz obrazu vyjadřuje majestát budovy jeho rodného domu, se slavnostním odhalením zmíněné pamětní desky, prvním upozorněním mistrovy světové slávy v rodné domovině – Hukvaldy. **Vždyť Ivo Novákovi se podařilo hutnou zkratkou zobrazit atmosféru i životní příběh světového hudebního skladatele Leoše Janáčka.** Jeho spodní část, základna obrazu je živým, pulsujícím organismem divadelního a operního prostředí, plného vzruchu a života jeho někdy těžko uchopitelné tvorby, kdy do jejího děje vstupuje postava klauna, jenž v „cirkuse života“ vyjadřuje smutné, dramatické i veselé životní příběhy, odpovídající Janáčkově celoživotnímu úsilí jeho vnímavého naturelu. Zleva postava trubače oznamuje uznání jeho světové tvorby v rodné domovině. Zprava přihlížející dvojice v dobovém kostýmu dítě – matka (žena) s deštníkem proti nepřízní osudu zosobňuje cit, jenž je třeba chránit před dravou nepřízní okolního světa. **„Hluboký cit se změnil v hudbu, zůstává v ní a hudba jej vrací“**, jak napovídá Janáček prostřednictvím tančící primabaleríny s taktovkou v ruce v dialogu s rozpačitým a rozhořčeným klaunem. **Cit byl jeho hnací silou, jako by chtěl ukázat, odkud bral energii k překonávání životních i tvůrčích překážek.** Vždyť jedenáctiletý vesnický chlapec Leoš toto rodinné hnízdečko se slzami v dětských očích opouštěl do jemu neznámého a dalekého světa.

Pout' životem

Když malé robátko v plenkách si lebedí,
netuší, kam život pádí.
Andílci ve snech mu na loutny hrávají,
k neznámé pouti jej svádí.

Pak mořem života jak bárkou proplouvá,
potkává zátoky zrádné.
Často jim šibalsky na pozdrav zamává,
často jim do léčky padne.

Štěstím se zalyká, když bouřím odolá
a život zdá se být rájem.
Pak přijde uragán, jenž všechno rozmete,
tučný zaň zaplatí nájem.

Jó, život není jen růžovou selankou,
prožít jej nebývá snadné.
Než k stáří dospějem od plenek robátka
mnoho ran bolestných padne.

Ted' stářím znaveni vzpomínkám dáme zrát,
mnohé z nich, jak svíčka zhasne.
Všem strastem života snažme se sbohem dát,
ponechme si jen ty krásné!

Radek Žvak: RýmoŽvačky (2013)

Silvestr 2025 v pravé poledne na Čupku

Silvestrovské setkání Lachů a příznivců Lašska s lašským králem tradičně proběhlo poslední den v roce na „lašským Řipu“ - jak je nazýván metylovický Čupek.

Ani poslední den v roce 2025 nezůstal metylovický kopec Čupek osamocen. Dostaveníčko si zde dal lašský král a jeho družina s věrnými Lachy a Laškami, ale též se svými příznivci. A že se jich tady sešlo nemálo – okolo pětistovky! Všichni s napětím sledovali čas, aby nezmeškali pravé poledne, kdy Zdeňka Viluše Krulíkovského promluvil ke všem Lachům světa:

„Tuž vitajte – važene a ctěne Lašky, važeni Laši, susedě, susedky, všecy dobřy luď. Zdravim cely velky lašsky narod na Moravě, ve Slezsku, na Kysucach, v Haliču, v Praze a aji na tym celym Božim světě! Zasej še schazame na tym našim Lašským Řipu, keremu ludovo pravime Čupek, bo tře še ze starym rokem rozlučit' a ten novy uvitať,“ – vítal všechny lašský král a dál pokračoval vysvětlením, jak se v tuto oblast Laši dostali:

„Kejsi davno, kej eště tu niko něbylo, přived PRAOTĚC LACH z dalnych kunčin Lachy aji Lachyně do tehotudyk požehnaného kraja, vyliz ze svoju družinu na naš posvatny vyrch a hromským hlasem zvolal: „To je odvčilška ta naša Lašska Zemje, mlikem, medovinu aji chmeľovinu oplyvuja, tudyk na furt buděmy žit!“ A tak še stalo! Už pomaly pul druhého tisycy rokov tu meškame, množime še, zvěčinu lovime, dobytek všeliky chovame, role obhospodařujem, med aji ovoc kvasime, od pradavna aji najlepšy chmeľovinu z tym jačmeněm vařyme! Jak pravili věhlasni mudrcy: „Najchrabřejši ze všeckych Slavjanuv su odjaktěživa Laši! Nigdy něuhli z tej svojej zemje, nigdy se nědali vyštvať. Strachy na LACHY!“ – na což shromáždění reagovali burácivým pokřikem.

Dále už lašský král nabádal, že se je třeba dívat dopředu s nadějí, zrekapitulovat pozitiva – jako je v Království lašském vydávání měsíčníku Lašský dostavník za finančního přispění místních obcí a firem, za což je třeba poděkovat. Vyzdvihl i vlastivědné vycházky po Lašsku.

A co nám přinese rok 2026? Nevíme, ale když budeme držet všichni při sobě, tak jistě přežijeme i nepříjemné věci – a nejen my, ale i všeci lidé v dalekém světě.

Přípitky lašskou pálenkou nesměly chybět – tak jako lašská hymna a pak už hrála muzika a zpívalo se v lidovém tónu. K tomu se lidé občerstvovali z nabízených dobrot „Budky na Čupku“ i jiných prodejců ve stáncích.

Zpáteční cesta z Čupku do mnoha stran – na Frýdlant, do Metylovic, do Hodoňovic pak byla mnohdy veselá, ale to jistě k poslednímu dni v roce patří.

Dajana Zápalková

D: Toto je třeba hruška... ale jinak nejjednodušší je vyřezávání z lipy. A jinak vyřezávám, co se da. Z dubu, z buku, z jasanu... A eště tu mam jednu věc. Dělal se rekonstrukce Sokolovny... i nove obložení, tak sem chodil na brigadu jim pomoci. A vyřezal sem dva znaky Sokola. Znak Sokola obecně a sokolsky znak Stare Běle.

A: *Studoval jste průmysl a kovy a nakonec Vás chytlo dřevo.*

D: Sem od železa, ale tohle je koniček. A eště mam jednoho konička, vaření.

A: *Celý život jste se pohyboval tady. Váš vztah k tomuto kraji je asi jasný...*

D: Hukvaldy, to je srdeční záležitost. Tam vyrostla celá moje rodina. A pokud se týká Stare Běle, sem tady maximálně spokojeny mezi těma lidma.

A: *Tím jste mi asi odpověděl, že jste nikdy neměl potřebu žít někde jinde.*

D: Ne. To mě nikdy nenapadlo. Pokud by se to někdy stalo, tak bych možná šel někde na Slovensko, ale to proto, že sem byl na vojně ze Slovakama. A to byli takovi hoši! Žadní frajeři. Když někdo něco řek, tak to platilo.

A: *Odkud byli přesně?*

D: Od Žiliny, tady kolem Žiliny.

A: *Tak to je pořád na Lašsku, Velké Lašsko zasahuje téměř až tam. Slyšel jste termín Lašsko a Laši, když jste byl malý?*

D: Ja sem věděl, že sem Lach! Že zme Laši. Protože přeci Janaček, to byl Lach. A to se vědělo, že Hukvaldy patří k Lašsku. To sem si byl vědom od kluka, že sem Lach. A furt to trvá.

A: *Ještě bych Vás poprosila, jestli byste mohl něco vzkázat lidem, zvláště třeba mladším generacím...*

D: To je velice těžké. Vzkazal bych akorát to, ať každý mladý člověk se snaží udělat něco, co po nim trvale zůstane. Po každém by mělo zůstat něco trvalého, co tu zůstane třeba eště i po něm, až odejde. A jinak – to není vzkaz, ale to je víceméně konstatování, že od toho roku čtyřicet pět, kdy skončila válka, zme vlastně tady v míru, v klidu... aby to vydrželo eště hodně dlouho i pro ty naše mlade.

A: *Normálně bych se zeptala, co Vás udržuje takhle v kondici, ale Vy už jste odpověděl, že je to hlavně ten sport, ten pohyb.*

D: Hlavně sport. Prostě se hybat. Od mladi se držim hesla: „ve zdravym těle zdravý duch“. Tyršovo heslo. A hybam se furt. Každým rokem ujedu tych čtyry, pět tisíc kilometru na kolach. Třikrát týdně chodim hrát ping pong. Do loňska sem eště jezdil lyžovat. Loni sem byl už jenom na Bile, jinak sem jezdil každý rok do Alp. Ale ty síly ubývají.

A: *Děkuji Vám strašně moc za báječný rozhovor, moc si toho vážím.*

Trvalo to sice hodně dlouho, možná rok, než sem ho přemluvil, ale nakonec mi to pučil. Měl sem šikovného kovaře, ten mi to nařadí vykoval, ja sem si to vybrousil, on mi to zakalil, udělal sem si k tomu ještě ty ručky, takže sem měl perfektní řezbařské nařadí...

A: Vy jste udělal ten nádherný erb panu králi.

D: Jo. V roce dva tisíce šestnáct. S Karlem Sýkorou. Tenkrát sem byl přijatý otcem jako Čestný Lach. Takže sem začal taky vyřezávat. Timto ramem to začalo. */Viz foto, pozn. redakce/*. Když sem byl na chalupě, měl sem tam kamaráda, on za mnou přišel a říká: „Ty, Dalibore, dostal sem od sestřiček starý ram, kery našli na huře, zkus mi to opravit.“... Polovina těch rohu tam chyběla. Takže on mi to dal, ten ram sem mu dodělal a podle toho jeho ramu sem si potom udělal tady ten. Takže to byl můj první vyřezaný ram. Vyřezávání bylo a ještě furt je můj koníček. To sem vyřezával taky */ukazuje foto/*, pro Klub českých turistů. Je to na chatě Prašiva. A tady kolem Stare Běle sou takové označnický. Takové kuly na rozhraní vesnic. Na jedné straně je znak Stare Běle a na druhé straně je znak té vesnice, kde se de. Těch znaku už je kolem Stare Běle sedm. A to sem právě dělal taky s Karlem. A další znaky máme připravené, jenomže nemáme ty kuly, ještě nevyrostly. To děláme my, Staroběláci. Přistěhoval sem se tady v roce dva tisíce pět, když si syn postavil tady ten barak. A v roce dva tisíce sedm mě jeden kolega pozval do hospody, do Sokolovny, a říká: „Přid', my se tam scházíme ve středu.“ Takže sem se mezi ně dostal a sem rad, že sem se dostal do party starousedlíků. Chodí tam pravidelně i starosta, tak se dycky domluvíme, co se bude dělat. Tady byl kdysi starý cyklistický oddíl, kery se potom obnovil a od roku dva tisíce sedm zme se začli scházet a začli zme jezdit na kolech. Nechal sem jim ušít první dresy, s jednou kamarádkou tady z Běle. A za deset roku sem nechal ušít další. To už sem dělal sam, včetně návrhu, designu a všechno. Takže dneska máme nové dresy, žluté. Pravidelně jezdíme na K1. A chtěl sem jet taky na Hukvaldy, tam ste byli na Ondřeja, taky tam jezdíme roky na kole na Ondřeja. Jenomže když je sníh, tak nejedíme.

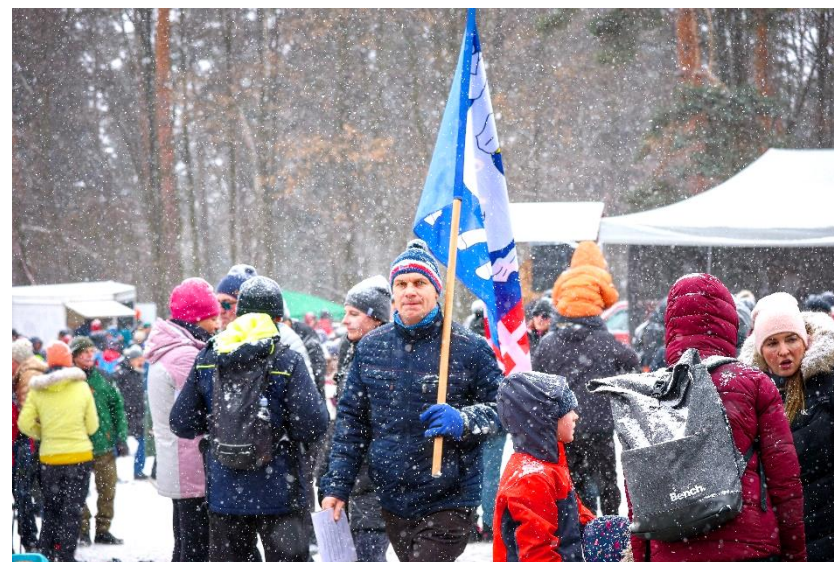
A: Kolik Vám vlastně bylo, když jste začal vyřezávat?

D: To bylo v sedmdesátých letech nějak. Vyřezával sem, i když zme byli v bytě, v Hrabuvce. Reliefy... Kolega malíř mi to předkreslil a ja sem to vyřezával, třeba slunečnice.

A: Měl jste někdy i nějakou výstavu?

D: Jednou, ale to byla nějaká společná výstava. V Hrabuvce. Samostatně ne.

A: To je možná škoda. Z jakého dřeva nejradši vyřezáváte?

Starosta Metylovic Ing. Lukáš Halata, foto H. Studnická

„Ať šmakuje!“, foto H. Studnická

L. Pastorek, starosta Bašky Ing. T. Břežek, M. Zbořil

Odešla fotbalová legenda

1. února 2026 zemřel v Ostravě ve věku 74 let fotbalista Jozef Marcheuský.

Narodil se 2. ledna 1952 v Radaticích u Prešova, ve vesnici na úpatí Šarišské vrchoviny. S vrcholovým fotbalem začínal roku 1972 v týmu Lokomotivy Košice, po roce ho slovenský trenér Ján Zachar zlanaril do divizních Válcoven plechu Frýdek-Místek. Tým byl velmi ambiciózní, po třech letech vykopali 1. ligu! Byl na hřišti jedním z hlavních strůjců postupu. Také v první lize se mu dařilo, nastřílel 14 branek, bohužel řízením osudu (?), přes výborné výkony a bojového ducha po roce sestoupil do 2. ligy. Ani po roce velkého úsilí se jim přes baráž s Vlašimí nepodařilo postoupit zpět. Na konci sezóny 1977/78 o skvělého útočníka projevil zájem prvoligové pražské Bohemians, podepsal přestupní lístky... a tu se ozvali z ostravského Baníku. Chtěl zůstat v regionu, tak se domluvil s baníkovci, podepsal i tam, avšak ještě před tím poslal do Prahy doporučený dopis, že přestup ruší. A těšil se do Baníku... Jenže vše bylo jinak. V Praze nechali doporučené psaní ležet na poště do pondělka, to už však byl začátek července a bylo vymalováno: Jozef dostal od disciplinárky celoroční distanc (zákaz startu) za dvojí přestup. Na konci ligového ročníku v Baníku potřebovali jeho fotbalové schopnosti pro pohárové utkání, žádali však marně o zrušení zbytku trestu, i když šlo o reprezentaci vlasti. Nastoupil alespoň v přípravném přátelském utkání – ale i to bylo špatně – byl to další průšvih, který spolu s ním odnesli i v Baníku. Někdo to prostě nahlásil... Nakonec se přece dočkal – získal s Baníkem dvě zlaté mistrovské medaile. Góly sice nějak přestal střílet, ale gólových nahrávek měl spoustu. Verner Lička, král ligových střelců v sezoně 1979/80, 1983/84, zavzpomínal:

„Bylo to skvělé pravé křídlo. Uměl jeden na jednoho, utekl skoro každému...“ V roce 1981 přestoupil do fotbalových Vítkovic, které postoupily do 1. ligy. Tam se mu velmi dařilo, i střelecky. Po dvou sezónách se pak vrátil do Válcoven, kde v roce 1989 ukončil fotbalovou kariéru.

"Byl to hrozně hodný kluk. Skromný, přátelský. Měl kvality na to, aby byl hvězdou. Ale hvězdné manýry mu byly cizí. Proto ho měli jeho spoluhráči vždycky rádi, ať už hrál kdekoliv," zavzpomínal na Jožku někdejší dlouholetý sportovní novinář Vladimír Kolář.

Byl jsem velký fanda Válcoven, i když jsem v té době působil v Teplicích v Čechách, přesto jsem rodnému kraji zůstal věrný. Chodil jsem tam na Baník a později na Válcovny. Jozefa Marcheuského jsem velmi obdivoval. Jel jsem na Velikonoce do FM, abych ho viděl hrát proti Spartě. Byl jsem s ním na dálku v kontaktu, dokonce jsme si vyměnili nějakou korespondenci. Po návratu na Ostravsko jsem chodil kromě Baníku i fandit Vítkovicím. Jozefovi se tehdy znovu střelecky dařilo. Osobně jsem se s ním však neznal.

nebyl oddíl na Hukvaldách, tak sem hrál třeba za Drnholec. Za Lubinu. Volejbal sem hrál za Chlebovice. No a když sem byl na vojně, což bylo zajímavé a důležité jako předěl... První rok sem byl v Klatovech, v poddůstojnické škole. Druhý rok sem byl u pruzkumne rotu v Kašperských Horách a tam zme samozřejmě chodili po zabavách a tak... no a tam sem poznal „starku“.

A: To je krásné. Ale asi nebudu psát starku. /Smích./

D: Mužete, my se tak nazýváme oba dva. Takže potom v roce padesát devět sem se oženil, prvního pulroku zme bydleli na Hukvaldách a v roce šedesát dva sem dostal stabilizační byt, což bylo obrovské štěstí, protože na nějaký byt v té době ještě nebyly peníze. V roce šedesát jedna se narodil první syn, v roce šedesát dva druhý. A teď ještě další takový předěl, to bylo v době, kdy sem ještě dělal soustružníka na dílně a manželka mi řekla: „Udělej si školu.“ Tak zme se s dvěma kolegy domluvili, že si uděláme nižší průmyslovku. Nižší byla dva roky a pak nadstavba a celá průmyslovka byla dodělána, čtyři roky. Na nižší zme chodili večerně, po práci, třikrát týdně. To už sem dělal potom na jednu směnu. V Ostravě. To už zme bydleli tam. Jak zme to dodělali, tak zme si s jedním kolegou řekli: „Jdeme ještě na vyšší průmyslovku“. Tak zme chodili potom do Karvine. V těch šedesatých letech sem dělal vedoucího přípravy výroby, vedoucího skupiny dílen těžké mechaniky. Vyráběly se tam klikové hřídele. A v roce sedmdesát sem byl odejit. Tenkrát sem měl z toho obavy, protože mě ani nechtěli nikde zaměstnat, i když bylo povinné mít zaměstnání. Ale mně prostě řekli, že v závodě tři nemůžu dělat. Nakonec sem zakotvil na podnikové technologii. Tenkrát mi snížili plat, snížili mi třídu a když sem tam přišel na tu technologii, tak říkali: „Tady sou sami inženýři a pokud budeš chtít vyšší plat, tak jedinec vysoká škola.“ Takže nějak po roku sedmdesát sem šel na strojírenskou fakultu. Šest roku sem chodil dalkově do školy. Mezitím zme si pořídili chatu, takže děti, chata, škola... Mezitím sem se furt hybal, jezdil sem na kole, volejbal sem hrál s klukama... Na tu dobu rad vzpomínám, i když byla dost obtížná. Když zme si koupili chalupu, tak v té době koupit si nějaké nářadí a věci na stavbu byl obrovský problém. Tenkrát byly akorát takové časopisy „Urob si sám“, tak sem si vyrobil hoblovku a cirkularku, což mi pomohlo při renovaci celé chaty. A tam mě vlastně chytlo dřevo. Dělal sem si obklady a nakonec sem si začal vyrábět nabytek pro celý barak. A to mi pomohlo i v pozdější době, protože kamarádi, kteří tam chodili, chtěli ten nabytek, tak sem si občas přivydělával. Kromě toho sem se poznal s jedním vedoucím pily a on dělal užasné věci. Dělal intarzie dřevěné. To byl takový napul umělec a měl řezbařské nářadí. A ja sem po něm chtěl, ať mi to řezbařské nářadí pučí, že si ho nechám udělat taky.

tak Němci ustupovali a tahli se směrem na západ. Ja sem šel do Sklenova po cestě, tady byla kolona a ja sem šel po leve straně. A teďko začaly nalletat ruske stíhačky a začaly tu kolonu odstřelovat. Nějaka pani, kera tam bydlela v tom baraku, vyběhla a stahla mě z cesty, ať se mi něco nestane. A jeden z posledních zažitku z te valky byl, že před koncem valky zme spali ve sklepe, matka spala u sveho otce, u dědy nahoře, a teďko najednou rano obrovské hlasy, přijelo takové male auto s ruskyma vojakama. Tak to sem viděl poprvé Rusy. Po roce čtyřicet pět se všechno uvolnilo, začal Sokol, ja sem začal chodit do Sokola, cvičit. V roce čtyřicet osm byl ještě v Praze poslední všesokolský slet, tak sem tam byl jako třináctiletý kluk. Sportoval sem, jak se dalo. V Sokolu to byla hlavně všeobecná pruprava, nařadí, bradla, hrazda, kuň, žíněnka... Později sem začal hrát fotbal.

A: Takže jste na Hukvaldech absolvoval základní školu? Tehdy obecnou.

D: Jo. Tenkrát to byla obecná škola a měšťanka. Do obecné školy sem chodil na Hukvaldech, tam, kde se Janaček narodil. Pět roku sem chodil tam. Pak sem chodil dva roky do měšťanky do Kozlovic. Do školy zme rano jezdili autobusem a ze školy sem chodil těch pět kilometru každý den pěšky. A v roce čtyřicet osm, jak se začlo znarodňovat, tak na Hukvaldech naproti kostelu je takový zameček, tak z toho měli záměr, že se udělá škola. Cele prazdniny zme tam chodili na brigadu a pak sem tam chodil dva roky do školy, do osmé a devaté měšťanky. V roce padesát sem šel do učení, protože nebyla jiná šance. Matka měla tři děti, byla sama, takže byla rada, že sem vypadl z baraku. Tak sem se učil ve Vítkovicích, dva roky. V té době scházeli řemeslníci a odborní pracovníci, takže nam zkrátili učební dobu na dva roky. Za dva roky sem se vyučil na soustružníka a ještě sem neměl sedmnáct roku, už sem byl tovaryš. A když sem se vyučil, tak sem byl přidělen do provozu do Vítkovic a od těch sedmnácti let už sem chodil na tři směny. Ve Vítkovicích sem vlastně začal dělat všechny možné sporty. Volejbal sem hrál, boxoval sem, fotbal sem hrál, atletiku sem dělal... Prostě co šlo, tak sem dělal. Akorát k čemu sem se nedostal, a to mě mrzelo, že sem nemohl hrát tenis. Protože sem neměl na raketu. V těch padesátých letech se ještě pracovalo šest dnů v týdnu. Do školy se chodilo taky šest dnů v týdnu. Takže sem byl dycky tři dny v dílně, tři dny zme byli ve škole a odpoledne sem trávil obyčejně na stadioně. To sem měl vyhodu ještě potom, když sem šel na vojnu, to sem boxoval za divizní oddíl. Za divizi. Sušickou. Od roku padesát dva, jak sem skončil učení, už sem byl na Hukvaldech, tak sem zase chodil do cvičení. Cěla moje rodina byla sokolská. Sami cvičitele. Takže sem začal dělat cvičitele. Pak sem šel na vojnu a když sem přišel z vojny, tak sem dělal náčelníka Sokola až do roku šedesát dva.

A: A když jste šel po učilišti zpátky na Hukvaldy, tak jste tam pracoval?

D: Jezdíl sem z Hukvald do Ostravy. Mezitím sem hrál fotbal. A když

Až po mnoha letech zlatý olympionik Luboš Pokluda dal 24. listopadu 2023 dohromady Přátelské setkání frýdeckomísteckých fotbalistů v Plackárně u Lichny. Pozval tam i mne – lašského krále s doprovodem. Když jsme vešli, seděl tam štíhlý prošedivělý (povědomý) muž. Když mě Luboš představil, tak mi onen muž podal ruku se slovy: „Já jsem Jozef Marchevský“. Konečně jsme se setkali, celý večer bylo o čem povídat.

Druhé setkání Jozef ze zdravotních důvodů vynechal, loni v létě absolvoval úspěšnou operaci kyčle. Potkali jsme se až v prosinci na 3. setkání U Lichny. Srdečně jsme si popovídali, poptal se, jak jsem oslavil osmdesátku, na kterou nemohl v srpnu dorazit. Byl v dobré náladě, vyprávěl veselé historky z fotbalového života a těšil se po novém roce na operaci druhé kyčle. Slíbil také účast na červnové Valné hromadě Království lašského. Na Štědrý den dopoledne na mě volá dcera Míša: „Tati máš telefon, volá Marchevský!“ Byl jsem mile překvapen jeho přáním k Vánocům, popřáli jsme si vše nejlepší do nového roku s tím, že se brzy uvidíme...

Druhého února mi telefonoval Luboš Pokluda, že má pro mě smutnou zprávu. Hrklo ve mně, zlá předtucha mi řekla: JOZEF! Bylo to tak, 1. února zemřel nečekaně Jozef Marchevský, odešla do fotbalového nebe velká legenda frýdecko-místeckého i ostravského fotbalu...

Zdeňka Viluš Krulíkovský

Král a Jozef 24. 11. 2023 U Lichny, foto A. Krulíkovská

Hodoňovický masopust na Valentýna: Basu vezli sobi, doprovázely ji „děvušky“

Osmnáctý ročník oblíbeného Hodoňovického masopustu je již minulostí. Letos připadlo masopustní veselí na den 14. února. Jak jinak se mohla jmenovat basa, která se tentokrát vydala na svou poslední cestu? Ano, byla to Valentýna.

Nebožka basa se letos nevezla na ledajakém voze – na žebříňáku ji táhli sobi za doprovodu bílých „nevinných“ děvušek. Na její poslední pozemské cestě ji provázelo na padesát rozmanitých masek. Do kroku i k tanci vyhrávala dechová hudba Javořinka, nad duchovní stránkou bděl velebný pán s kostelníkem a bezpečnost hlídala policie a obecní vrchnost dala k průchodu dědinou oficiální svolení.

Během obchůzky se masopustní chasa dostalo vřelého přijetí. Chalupáři hostili maškary koblihami, klobásami i něčím ostřejším na zahřátí. Zatímco medvěd poctivě vytancoval hospodyně a šašci prováděli své kousky, všudypřítomná smrtka si s potměšilým výrazem brousila kosu na další oběť.

Vrchol programu nastal na návsi před Hostincem U Čendy. Hrobník zde nebožce Valentýně připravil vskutku netradiční hrob – kopal totiž v „uhelné sloji“, což potvrzovaly do vzduchu odlétající černé uhlíky. Na improvizovaném pódiu se slova ujal velebný pán. Ve smuteční řeči připomněl zásluhy basy, která na bálech vždy hýřila energií, než ji nečekaně „skolil Parkinson“.

Modlitby za duši basy se prolínaly s humorným ohlédnutím za děním v obci. Zmínilo se, co se za rok postavilo, co je třeba dodělat a věčné dilema obecní vrchnosti: kde na to všechno vzít peníze. Po dramatickém kvílení hejkala a snaže cikánek opít smrtku (aby ji z dědiny konečně vyhnaly) byla Valentýna za zvuků smutečního marše uložena k odpočinku.

„Veselte se dál na sále při muzice, já se s vámi loučím a o Velikonocích se sejdem na obřadech,“ uzavřel oficiální část pan farář. A lidé ho vzali za slovo. Na rynku se tančilo, i když se z nebe snášel mírný déšť. Děti se točily na historickém dřevěném kolotoči, dospělí se hráli u horké medoviny a kávy. Atmosféru starých časů dokresloval pan František se svým historickým flašinetem.

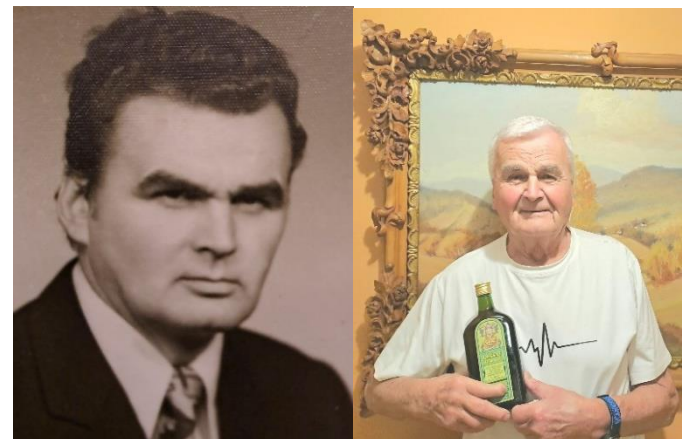
Zábava se následně přesunula do sálu, kde spustily své písně zpod Beskyd „děvušky“ za doprovodu Dřevjané muziky Zbujník. Dražil se věnec, který občané nebožce věnovali, a k jídlu se podával poctivý masopustní guláš.

Co k tomuto všemu dodat?

Úspěch 18. ročníku by nebyl možný bez obětavosti organizátorů z hodoňovického Čendaspolku, personálu Hostince U Čendy a finanční podpory Obce Baška.

21. Ing. Dalibor Šplíchal nar. 8. 11. 1935

Sokol, soustružník, technolog, strojař, umělecký řezbář,
celoživotní sportovec, zejména vášnivý cyklista, ale hlavně pří-
jemný a skromný člověk

A: Prosím Vás, kdy jste přesně narozený?

D: Ja sem se narodil osmeho jedenacty třicet pět. V Českym Těšině. Ale jinak sem bydlel hodně dlouho na Hukvaldách. Moji rodiče z obou stran sou z Hukvald. Takže ja sem Hukvald'an. Muj otec byl pošťak a kde bylo zaměstnani, tam mě šibovali.

A: Ptala jsem se na Vaše datum narození, abych si ho ověřila, protože fakt nemohu uvěřit, že máte devadesát. Vůbec na to nevypadáte.

D: No, už mi jde na devadesat jedna. A pokud se tyka, proč zme se odstěhovali z Těšina, tak v roce třicet osm Polaci zabrali Český Těšín a Češi, co tam byli, co tam pracovali, se museli odstěhovat. Dostali zme jeden vagon nakladni, eště s jednou rodinou, to sem jel poprvé vlakem, jako tříletý kluk. Tak zme se přestěhovali na Hukvaldy. Vlastně zme celou valku bydleli na Hukvaldách. Ja sem tam bydlel do roku šedesat dva. V roce čtyřicet dva mi zemřel otec. Ja sem po nim zdědil kolo. A v roce čtyřicet pět, když Němci ustupovali, tak jeden z těch vojaku urazil petlici na kolně, to kolo sebral a ja sem se mu postavil, že mu ho zeberu. Odhodil mě do zakopy a odjel. A eště jeden zažitek z konce valky mam. To sem viděl poprvé letadlo zblízka. Když valka končila,

OSOBNOSTI VELKÉHO LAŠSKA

Chci vám přiblížit, o co jde a proč vznikl tento nápad. Díky tomu, že náš král už roky **obrozuje lašskou myšlenku**, svou činností mj. zviditelňuje a vyzdvihuje jména lidí, kteří se jakýmsi způsobem zasloužili o kvalitu našeho kraje nebo mu něčím byli přínosem. A právě díky jemu se s takovými lidmi setkávám i já, což je mi nesmírnou ctí. A tak mě napadlo, že by bylo fajn ještě víc přiblížit lidem, jaké úžasné osobnosti tu máme, a trochu víc širší veřejnost s těmito osobnostmi seznámit. Zvolila jsem formu přátelského povídání, ze kterého se vám budu vždy snažit aspoň zlomek zprostředkovat a ve kterém se budu co nejvíce snažit zachytit a zachovat autenticitu mluveného slova. Po domluvě s tatínkem králem, kterému se nápad líbil, spojujeme tuto myšlenku s příležitostí nějakého významného životního jubilea vybrané osobnosti a zároveň jí touto cestou k jejímu životnímu jubileu co nejsrdečněji gratulujeme.

Příjemné čtení vám všem přeje Adéla Krulikovská

„Těšíme se na vás všechny v roce 2027! Masopust proběhne už zkraje února a kdo ví – možná se poštěstí a příští basu povežeme na saních. Nechejme se překvapit,“ vzkazují pořadatelé.

Za Čendaspoláky Dajana Zápalková

Čas pádí

závratnou rychlostí
je třeba uklidit
zamést střepy
před prahem
roztřídit fotky
dávných časů
kdy šťáva
zralých třešní
po bradě tekla
slunce v potoce koupel našlo
kolotoč se o pouti na sv. Jiří
nebes dotýkal
Kdo pozve dnes
Na cukrovou vatu?

Na samém konci

žití prý je cesta
v člověku pak jeho duše
co klečí v něm...
Vše to zní jednoduše
ale čas tu bude mít
slovo poslední...

Dajana Zápalková „V Krámku života“

Silvestr na Čupku - děvčata pějí..., foto J. Bužek
A. Krulíková, J. Zbořilová, H. Jamrozová

Rodinná masopustní vycházka, foto H. Studnická

Král a Hanka, foto H. Studnická

Chování basy, foto H. Studnická